

آموزش و پرورش در جهان - بخش دوم

لیلی محمدحسین

مدیریت انضباط کلاسی

کلیدواژه‌ها: مدیریت کلاس، انضباط، معلمان.

اشاره

تمام دانش‌آموزان شرکت فعال دارند، مسئولیت یادگیری‌شان را به عهده می‌گیرند و بنابراین، معلم می‌تواند محتوای آموزشی را به طور مؤثر ارائه دهد. در ضمن، معلمان دوست ندارند دانش‌آموزان بدرفتار داشته باشند.

به نظر می‌رسد مدیریت کلاس درس یکی از دغدغه‌های اصلی معلمان، به ویژه معلمان تازه‌کار، در سراسر دنیا باشد. معلمان دوست دارند کلاس‌های منظمی داشته باشند که در آن‌ها

قوانین کلاس با مشارکت
دانش‌آموزان، روشن،
قابل درک و قابل اجرا
تدوین شود

آن‌ها را به دفتر مدیر بفرستید. این معلم، در پنج سال گذشته، شاگردان کمی را به علت بی‌انضباطی در کلاس به دفتر مدیر فرستاده است.

آخرین توصیه‌ی این معلم: «بچه، بچه است. اگر در درس فعال نباشد، در کار دیگری فعال می‌شود.»

راهکار شماره ۲: وقتی دانش‌آموزان با حرف زدن، سقلمه زدن به دیگران، یا مچاله کردن کاغذ، نظم کلاس را به هم می‌زنند، کنار آن‌ها بایستید. این کار با پسران از همه بیشتر مؤثر است. زمانی که پسران یا دانش‌آموزان خیلی شیطان در کلاس باشند، در قسمت انتهایی کلاس بایستید و درس بدهید. این کار این پیام را به آن‌ها می‌دهد که کارشان را متوقف کنند و اکثر اوقات همین کار را می‌کنند و به کار کلاس برمی‌گردند.

راهکار شماره ۳: با دانش‌آموزانتان گفت‌وگو کنید. اگر آن‌ها را در راهروی مدرسه، در رستوران یا در میوه‌فروشی می‌بینید، از آنان احوال‌پرسی کنید. اگر نوشته‌ی آن‌ها را در یک روزنامه‌ی محلی دیدید، به آن‌ها تبریک بگویید. اگر کار خوبی کردند، از لطفشان تشکر کنید. این کارها آن‌ها را آگاه می‌سازد که واقعاً برایتان مهم هستند.

راهکار شماره ۴: تمام مدت کلاس را سخن‌رانی نکنید. دانش‌آموزانی که در فعالیت یادگیری فعال هستند، معمولاً کلاس را به هم نمی‌ریزند. فعالیت‌های عملی برای داشتن کلاس‌های بانشاط بسیار مؤثرند.

راهکار شماره ۵: درس را هیجان‌انگیز بگردانید. اگر ۴۵ دقیقه زمان در اختیار دارید، سه فعالیت متفاوت طراحی کنید. بکوشید در طول کلاس، لااقل یک‌بار دانش‌آموزان را از روی صندلی‌هایشان بلند کنید. دانش‌آموزانی که انرژی‌شان در کلاس محصور شده است، به خاطر این کار از شما ممنون خواهند بود.

پی‌نوشت

۱. نگرش بُرد- بُرد (win-win): یعنی این که دانش‌آموزان بکوشند در کلاس، همه احساس برنده بودن کنند، نه فقط خودشان برنده باشند و بقیه کلاس بازنده.

2. <http://www.squidoo.com/cfclark4>

3. <http://achievementzones.wikispaces.com/file/view/Student+responsibility+and+classroom+Management.pdf>

4. Hayden Kellie (2010), Top five classroom management Strategies-They really work. <http://www.brighthub.com/education/k-12/articles/3318.aspx#ixzz0qHmMNQdo>

مروری بر ادبیات تعلیم و تربیت جهانی، راهکارهایی را - البته متناسب با فرهنگ هر جامعه‌ای - ارائه می‌دهد. در اکثر این راهکارها، به تدوین قوانین کلاسی سفارش شده است؛ قوانین روشن، قابل درک و قابل اجرا. قوانین کلاسی می‌تواند مانند نمونه‌ی زیر، کم تعداد و ساده باشد:

۱. همه لایق احترام هستند؛

۲. آماده به کلاس بیایید؛

۳. نهایت سعیتان را بکنید؛

۴. نگرش بُرد - بُرد داشته باشید؛

۵. لذت ببرید و یاد بگیرید.^۲

همان‌طور که ملاحظه می‌کنید، در تدوین این قوانین از افعال منفی استفاده نشده است. بهتر است، همواره از افعال مثبت استفاده کنیم. اگر این قوانین در جلسه‌ی اول کلاس همراه دانش‌آموزان تدوین شود، از ضمانت اجرایی بیشتری برخوردار خواهد بود. در استرالیا، رابطه‌ی بین مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان و نظم کلاسی، در تحقیقی بررسی شده است. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که وقتی معلمان دانش‌آموزان را بیشتر در تصمیم‌گیری شرکت می‌دهند، اشارات غیردستوری بیشتری دارند، رفتار مطلوب را تصدیق می‌کنند، با دانش‌آموزان بدر رفتار طوری بحث می‌کنند که آنان مجال می‌یابند تأثیر رفتارشان را بر دیگران درک کنند و برای این که بهتر رفتار کنند، بکوشند، دانش‌آموزان مسئولیت‌پذیری بیشتری از خود نشان می‌دهند.^۳

یک معلم آمریکایی با تجربه‌ای ۱۷ ساله‌ی تدریس در مدارس دولتی (دوره‌های راهنمایی و دبیرستان)، برای مدیریت موفق و برقراری نظم در کلاس، پنج راهکار ارائه می‌دهد. البته او معتقد است که همه‌ی راهکارها برای هر دانش‌آموزی مؤثر نیست، بلکه معلمان باید با در نظر گرفتن روحیه‌ی دانش‌آموزان، راهکارشان را تغییر بدهند.^۴

راهکار شماره ۱: وقتی کنار شاگردان ایستادید، یا با آن‌ها حرف زدید و مشغول درسشان کردید، ولی باز هم نظم کلاس را بر هم زدند، آن‌ها را بیرون از کلاس و به راهرو ببرید. از آنان بپرسید: «آیا حالت خوب است؟» تجربه نشان داده است که فرو می‌ریزند و به شما می‌گویند که مثلاً با والدینشان بحث داشته‌اند، به موقع از خواب بلند نشده‌اند یا مسائل دیگری وجود داشته است. اگر باز هم جسور بودند،